

Ari Korhonen

Sisäministeriö

Maahanmuutto-osasto

VN/6071/2021-SM

Kuntaliiton lausunto hallituksen esitykseen laajamittaisen maahantulon varautumisen kehittämistä koskevaksi lainsäädännöksi

Tausta

Nykyisen vastaanottolain 12 §:n sanamuoto on ollut tulkinnanvarainen sen suhteen, voidaan kuntia velvoittaa perustamaan vastaanottokeskuksia laajamittaisen maahantulon tilanteessa. Lain kohta on sittemmin todettu kuntien itsehallinnon näkökulmasta ongelmalliseksi. Ehdotuksessa vastaanottolain 12 § 2. momenttia esitetään muutettavaksi ja 3. momenttia poistettavaksi.

Laajamittaiseen maahantuloon liittyen kunnilla on vähän lakisäätteisiä vastuita ja nämä vastuut vähenevät entisestään hyvinvointialueuudistuksen myötä. Toisaalta jokainen vastaanottokeskus sijaitsee aina jossakin kunnassa ja laajamittaisen maahantulon hallinta edellyttää yhteistyötä muutoinkin kuin vain välittömien lakisäätteisten velvollisuuksien näkökulmasta.

Kunnilla on velvollisuus huolehtia kiireellisten sosiaali- ja terveyspalveluiden järjestämisestä kaikille. Lisäksi kunnan tulee järjestää perusopetus- ja varhaiskasvatuspalvelut kunnan alueella oleville varhaiskasvatus- tai peruskouluikäisille. Kuntien vastuulla oleva pelastustoimi on keskeinen toimija muun muassa majoitukseen soveltuvien tilojen luvittamisessa sekä pelastuslain mukaisessa suojaväistötilanteessa. Alueuudistuksen myötä sosiaali- ja terveydenhuollon vastuut ja pelastuslaitos siirtyvät hyvinvointialueille.

Maahanmuuttovirasto huolehtii vastaanottokeskusten perustamisesta ja se voi perustaa vastaanottokeskukset myös ilman kunnan suostumusta. Laajamittaiseen maahantuloon liittyen ELY-keskus vastaa maahantuloon liittyvien varautumissuunnitelmien laatimisesta. Hallituksen esityksessä vastaanottolain muuttamiseksi ehdotetaan, että ELY-keskuksen vastuu varautumisen suunnittelusta ja yhteensovittamisesta siirretään maahanmuuttovirastolle. Yhden alueellisen toimijan mallissa toiminta ja vastuut selkiytyvät. On tärkeää, että lakiuudistus

johtaisi maahanmuuttoviraston, kuntien, hyvinvointialueiden ja muiden toimijoiden laajempaan ja tiiviimpään paikalliseen yhteistyöhön.

Yksityiskohtaiset huomiot

Ehdotetut lakimuutokset laajamittaisen maahantulon hallitsemiseksi ja siihen varautumiseksi ovat kannatettavia ja selkiyttävät vastuunjakoa eri toimijoiden välillä nykytilanteeseen verrattuna.

Vastaanottolain 12 §:n muutosehdotuksen mukaisesti vastuuta laajamittaiseen maahantuloon varautumisesta esitetään maahanmuuttovirastolle. Muutos on perusteltu, koska maahanmuuttovirasto perustaa vastaanottokeskukset ja muutoinkin se on päävastuussa maahantuloon liittyvistä operatiivisista toiminnoista. Kuntaliitto muistuttaa, että on tärkeä huolehtia maahanmuuttoviranomaisten kontakteista kuntiin ja muihin paikallisiin toimijoihin, jotta myös varautumista laajamittaiseen maahantuloon voidaan yhteistyössä kehittää paikallistasolla.

Vastaanottolain 12 §:n kolmas momentti on tarpeen poistaa, koska se ei ole kuntien itsehallinnon kannalta mahdollinen, eli ehdotettu muutos on kannatettava.

Vastaanottolain 12 §:ssä kirjataan maahanmuuttovirastolle velvoite toteuttaa varautumistehtävää ja siihen liittyvää valmiussuunnittelua sekä muita tarvittavia toimenpiteitä yhteistyössä muiden viranomaisten ja 10 §:n 1 momentissa mainittujen tahojen kanssa. 10 §:n 1 momentissa mainitut tahot ovat kunta, kuntayhtymä, muu julkisoikeudellinen yhteisö taikka yksityinen yhteisö tai säätiö. Alueuudistuksen myötä sosiaali- ja terveydenhuoltoon liittyvät vastuut, jotka välttämättömissä ja kiireellisissä tapauksissa koskevat myös maahantulijoita, siirtyvät hyvinvointialueille. Lisäksi pelastustoimi siirtyy hyvinvointialueille. Laissa ei ole erikseen mainintaa hyvinvointialueista, mutta laajamittaisen maahantulon hallitseminen edellyttää välttämättä yhteistyötä myös hyvinvointialueiden kanssa. Yhteistyö hyvinvointialueiden kanssa lienee kuitenkin käytännöllinen itsestäänselvyys ilman erillistä kirjaustakin.

Kuntaliitolla ei ole muuta huomautettavaa ehdotuksiin.

SUOMEN KUNTALIITTO

Miira Riipinen

yksikön johtaja

Ympäristö ja yhdyskunnat Ympäristö ja yhdyskunnat

yksikkö

Ari Korhonen

varautumisen ja turvallisuuden

asiantuntija

yksikkö

Jakelu

Sisäministeriön kirjaamo

Sisäministeriön maahanmuutto-osasto

Kuntaliiton kirjaamo